GAZETA LWOWSKA.

We Czwartek **N**ro. **119.** 6. Sierpnia 1818.

Wiadomości kraiowe.

Ze Lwowa. — Za naypięknieysze po Skarbowych ogierach wychowane źrebce, tudzież za bydło rogate, rozdano znowu poniższe nagrody prawem przepisane, a mianowicie: Dnia 2go Czerwca, na iarmarku w Bochni, otrzymał W. Walenty Dobrzyński, dziedzic Jurkowa, za ogiera, 100 ZR. — Dnia 3ogo Czerwca na iarmarku w Żołkwi, otrzymał W. Szczepan Stebnicki za dwóch ogierów, 200 ZR.; Michał Zimmermann włościanin Wiesenbergski za ogiera, 100 ZR.; JX. Szymon Rozejowski Pleban w Dworzu, za klacz, 25 ZR.; a P. Ludwik Łapiński, ekonom Krechowski za byka własnego chowu 30 ZR., tudzież za krowę 20 ZR. — Nakoniec dnia 13go Lipca, na iarmarku w Czerniowcach, otrzymał Grzegorz Popeskul włościanin Petroutski za naypięknieyszego byka własnego chowu, 30 ZR.

Z Wiednia dnia 27go Lipca. — Nayiaśnieyszy Pan raczył Swoiego Radcę nadwornego P. Handla, Ministra-Rezydenta w wolnem mieście Frankfórcie nad Menem, mianować oraz Ministrem-Rezydentem przy Dworach, Wielko-Xiążęcym Hessko-Darmstaedzkim, i Xiążęcym Naussauskim.

N. Pan raczył P. Józefa Ratha, Pułkownika i Dowodcę pułku piechoty Mariassego, i Kawalera Austryackiego orderu Maryi Teressy, przez wzgląd na szczególnieysze zasługi woyskowe położone w służbie przeciwko nieprzyiacielowi, wynieść nayłaskawiey do stanu Baronów Cesarstwa Austryiackiego wraz z potomkami płci oboiey.

Obraz polityczny różnych Państw w miesiącu Czerwcu 1818.

(*Z gazety Wiedeńskiey* Wanderer.)

Austryia. Nayiaśnieysi Cesarstwo Ichmość powrocili z podróży przedsięwziętey do Kraiów Swoich i Oboie przybyli do Baden. Oycowskie serce N. Pana doznało wielkiey radości z powodu oglądania naystarszey Córki swoiey Maryi Ludwiki, która po trzyletniem prawie oddaleniu się, przybyła ze stolicy Swoiey Parmy, do Baden pod Wiedniem. — Rząd dozwolił wyprowadzania monety kruszcowey także i zdawnych Państw Austryiackich. — Upiększanie Wiednia posuwa się szybkim krokiem. Gorliwość i pracowitość łączy się z dobrym smakiem. Wspaniały most Franciszka (Franzensbrücke) wzniosł się tem pyszniey z gruzów, i iest teraz iedną z naypięknieyszych ozdób stolicy. — Po niektórych ulicach Wiednia czyniono próby świecenia gazem, i te odpowiedziały oczekiwaniu. Wiadomo, że tego sposobu świecenia używano iuż dawniey w politechniczney szkole Wiedeńskiey, a może teraz wkrótce sposób ten stanie się powszechnieyszym.

Rossya. Król Pruski w towarzystwie N. Cesarza Jmci odprawił wjazd Swóy do Moskwy powstałey znowu z popiołów swoich. Cały Dwór Cesarski, tudzież Król i Królewic Następca Pruski zabawiwszy tam czas nieiaki, wyiechali do Petersburga, gdzie iuż stanęli. — W miesiącu Czerwcu postradała Rossya kilku naysławnieyszych Wodzów swoich; Barclay de Tolli, Winzingerode, Dąbrowski, zeszli ze Świata; Benningsen, po długiem pasmie lat chwalebnie sprawowaney służby, otrzymał pozwolenie przeyścia do stanu spoczynkowego, a znamienity Polityk, Xiąże Alexander Kurakin zakończył iuż także dni swoie. — Jest to rzecz godna uwagi, że o iednymże czasie przedsięwzięto upiększać Wiedeń i Petersburg. Tak dway naypierwsi Monarchowie Europeyscy łączą usiłowania swoie w czasach przyświecaiącego słońca pokoiu, aby przez pożyteczne i przyiemne prace zatrudniać ręce bezczynne, i zagoić tym sposobem prędzey część ran zadanych przez woynę, a tak, świetną w dzieiach sławę Swoią uwieńczyć także skromnieyszemi wprawdzie, ale pożytecznemi dziełami pokoiu.

Niemcy. Seym Związku Niemieckiego wyznaczył Kommissyę celem roztrząśnienia zasad, maiących ustalić się w Niemczech względem wolności druku i przedrukowywania książek. — Szwecya zawierzytelniła Kawalera A. Hiorta, iako Ministra Rezydenta przy Seymie Niemieckim — Seym Saski skończył się. — Wielka Xiężna Sasko-Weimarska i Xiężna Ko-

)(

burgska powiły synów; córki zaś, Królowa Wirtemberska i W. Xiężna Meklenburska.

Wielka Brytaniia. — Xiąże Rejent rozwiązał osobiście Parlament. Krok ten niezwyczayny poczytywali Ministeryialiści za dowód łaski, oppozycyioniści zaś za znak niechęci, która pochodzić mogła z gorszących rospraw względem uposażenia wchodzących w śluby małżeńskie Xiążąt krwi Królewskiey. — Zaraz potem nastąpiły wybory Członków przyszłego Parlamentu; tym zaś wyborom towarzyszyły sceny tak burzliwe, że w każdym innym Kraiu upatrywanoby w tem przepowiednią scen ieszcze nieprzyiemnieyszych; w Anglii atoli przy takich okolicznościach, nie są nowiną podobne sceny, a zatem i nic nie znaczą; ubolewać tylko wypada nad tem, że kilkanaście osób przypłaciło życiem. W wyborowych obwodach stolicy przemogło tak zwane stronnictwo Ludu, a kandydaci, którym toż stronnictwo sprzyiało, zyskali większość głosów. — W Hrabstwach widać więcey porządku i prawności. — W. Xiąże Michał przybył do Londynu z odwiedzinami.

Francyia. Z zakończeniem posiedzeń Izb obu, nastąpiła także i cisza w rosprawach publicznych. Oczy wszystkich Francuzów obrócone są teraz na Akwizgran, gdzie wytoczyć się ma rosprawa nayważnieysza dla Francyi. — Szkaradny proces w Alby skończył się tymczasowo na straceniu trzech hersztów zaboystwa. Pełna skrytości P. Mansonowa odzyskała swą sławę publiczną; ależ wyrok sądowy nie zasłania ią przed pociskami uszczypliwego dowcipu, iakiemi teraz bardziey niż kiedy indziey rażą ią dziennikarze Francuzcy. Tak to fatalnie powodzi się sławie zyskaney przez osoby, które właściwie żadnego powołania do niey nie maią.

Hiszpaniia. Król przedsięwziął wielką redukcyię w woysku lądowem. — W Kadyxie krzątaią się wciąż ieszcze około wypraw woiennych do Ameryki. — Nowa wyprawa zdaie się bydź groźną, i przeznaczoną przeciwko Rzeczypospolitey w Buenos-Ayres.

Prusy. Sędziwy Jenerał Marszałek polny Kalkreuth zszedł z Świata.

Daniia. Król z całą Rodziną Swoią przedsięwziął podróż do Państw Niemieckich.

Szwecyia. Zeszła ze Świata owdowiała Królowa Szwedzka Małżonka Karola XIII. — Stany uchwaliły, aby ustalenie pieniędzy papierowych zawiesić aż do przyszłego Seymu, maiącego nastąpić za lat pięć. — W Sztokolmie nie wolno bez szczególnieyszego pozwolenia trzymać żadney gazety zagraniczney, a nawet ani Norwegskiey. Zaostrzono przepisy względem cudzoziemców podróżuiących, a nawet i rzemieślnicy obięci są zakazem, że bez pozwolenia Królewskiego do Kraiu wchodzić nie mogą.

Zjednoczone Niderlandy. Nowe wybory Reprezentantów narodowych odbywaią się iak nayspokoyniey. — Smutny widok nadarza niezmierne mnostwo ubogich; naliczono ich bowiem 745,000, co czyni 8mą część całey ludności która 5 miliionów wynosi.

Włochy. W Modenie był zjazd Osób Nayiaśnieyszych, a mianowicie NN. Królestwa Ichmość Sardyńskich i Xiężney Lukańskiey, z Ich Rodzinami. Podpisano kontrakt małżeński między Infantem Karolem Aloizym, Synem pomienioney Xiężney, a Maryą Teresą, Królewną Sardyńską.

Państwa Za-Europeyskie. W Azyi goruią ciągle Anglicy, a Państwo ich w Indostanie szerzy się coraz bardziey. — W Afryce grassuie wciąż ieszcze morowa zaraza w Kraiach Barbaryyskich, i rozszerza się ku Państwom ościennym. Wyspa Isle de France, należąca teraz do Anglii, ucierpiała mocno przez burzę straszliwą. — W Ameryce zwyciężaią Hiszpanie powstańców; odzyskali iuż Chili, a w Wenecueli rozproszywszy przeciwników swoich, przywrócili zupełnie spokoyność. Waleczny Morillo raniony w bitwie, stanął iuż znowu na polu woyny i naywiększą trwogą przeraził powstańców. — W Mexyku zrządził wulkan wiele nieszczęścia. — Amerykanie północni w ciągu wyprawy swoiey przeciwko Indyianom Seminolom, schwytali dwóch wysłańców Angielskich, których natychmiast stracić rozkazali.

Obraz postępu naukowego wedle systematu wzaiemnéy oświaty w rozmaitych Państwach.

Niedawno odprawiało towarzystwo szkół Angielskich i zagranicznych pod Prezydencyią Xięcia Sussexa liczne zgromadzenie, gdzie między wieloma wyszczególniaiącymi się cudzoziemcami znaydowali się także P. Pictet z Genewy, i P. Couvier. P. Foster zdawał sprawę z prac roku upłynionego, i z pocieszaiących postępów uwieńczaiących przedsięwzięcie. W Żydowskiey szkole Houndsditchskiey było wiele takowych dzieci, które podczas przyięcia ieszcze ani iedney głoski nie znały, a postąpiły tak dalece, że w 6ciu miesiącach nie tylko czytały płynnie po Angielsku i po Hebraysku, ale nawet rozumiały ostatni z tych ięzyków. Towarzystwo Irlandzkie założyło 400 szkół, w których do 30,000 dzieci umieszczono. Na stałym lądzie szczególniey dzieło P. Hamela z Petersburga, wydane drukiem w Niemczech, a przełożone w Paryżu na ięzyk Francuzki.

w Petersburgu zaś na język Rossyyski, przyczyniło się wiele do zaprowadzenia systematu wzaiemney oświaty. W szkole założoney przez niego w Maubeuge, którą odwiedzał także i W. Xiąże Michał, uczy się 300 żołnierzy Rossyyskich. W samey nawet Syberyi pourządzano szkoły tego rodzaiu, a Rossyanin uczy się systematu w Paryżu, dla rozkrzewiania go w swoiey Oyczyźnie. Znaczne są postępy we Francyi, a pocieszaiące w samey nawet Szwaycaryi, która ma swoiego Pestalozzi. W Madrycie znayduie się szkoła będąca pod szczególnieyszą opieką Króla i Xięcia del Infantado; podobnież zakładaią ie w kilku Prowincyiach Hiszpańskich. W Niemczech doznał ten sposób uczenia wiele oporu, ponieważ go opacznie zrozumiano, sądząc, że przytłumia wolną działalność ducha. Tymczasem spodziewaią się, że dzieło Hamela i usiłowania W. Xiążęcia Weimarskiego, otworzą im oczy. Zjednoczone Stany Ameryki północney sprzyiaią szczególniey temu systematowi. Doniesienia z Haity obiecuią wiele dobrego; w szkole założoney w stolicy tameczney na 200 chłopców, 111 z nich nauczyło się sztuki rachowania. Z Sierra Leone ponadchodziły doniesienia naypomyślnieysze, a w Indyiach wschodnich równie iako i w Afryce, czyni to systema niezmierne postępy. W Serampore Missyionarze Anabaptyści uczą 6000 dzieci po części z rodzin nayznakomitszych, ćwicząc ich w czytaniu pisma S. w języku Bengalskim. Mianowano Członkami honorowymi wielu wyszczególniaiących się cudzoziemców, między którymi znayduie się Xiąże del Infantado.

Królestwo Polskie.

Gazeta Warszawska z dnia 1. Sierpnia zamieściła poniższe rozporządzenie:

W Imieniu Nayiaśnieyszego
Alexandra Iwszego,
Cesarza Wszech Rossyy, Króla Polskiego etc. etc. etc.
Xiążę Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Zważywszy, iż obszerność dzieła w zaprowadzeniu na cały Kray nowego Towarzystwa Ogniowego, i zachodzące trudności w śpiesznem uformowaniu Katastrów, nie dozwoliły ieszcze, aby na zasadzie nowego ogólnego Katastrum, składka ogniowa na rok bieżący ściągnioną bydź mogła; z drugiey zaś strony chcąc, aby dotknięci klęską pożaru w roku bieżącym, tak należący do dawnego Towarzystwa, iako i ci, którym nowe assekuracyie iuż zatwierdzone zostały, zapewnione wynagrodzenie otrzymać mogli, na przedstawienie Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi, postanowiliśmy i stanowiemy:

Art. 1.) Ściągnienie składki Ogniowey na rok bieżący od kontrybuentów do Towarzystwa Ogniowego dotąd należących, w Województwach Mazowieckiem, Kaliskiem, Płockiem, Augustowskiem i części Krakowskiego, niemniey wynagrodzenie pogorzeli w tymże roku zdarzonych, tam, gdzie Katastra nowe przez Dyrekcyią Jeneralną Towarzystwa Ogniowego zatwierdzone nie zostały, lub do dnia 10. Czerwca r. b. do niey nadesłane nie były, następować ma podług Katastrow, iakie w tychże Województwach dotychczas exystowały.

Art. 2.) Właściciele we wszystkich Województwach, którzy nowo do Towarzystwa przystąpili i assekuracyie swych budowli podali, których taxy i Katastra do dnia 10go Czerwca r. b. Dyrekcyi Jeneralney Towarzystwa Ogniowego nadesłane zostały, uważani są iako należący do Towarzystwa 1818. r. — Właściciele zabudowań, których taxy i Katastra nowo sporządzone po dniu 10. Czerwca r. b. Dyrekcyią Jeneralną doszły, należeć będą podług nowey assekuracyi do Towarzystwa na rok 1819.

Art. 3.) Rozpis składek tak na mocy dawnych iako też i nowo potwierdzonych Katastrów, nastąpi podług zasad urządzenia Towarzystwa Ogniowego przez Kommissyią Rządzącą pod dniem 4. Czerwca r. 1807 wydanego, biorąc za prawidło podział zabudowań po miastach dotąd trwaiący.

Art. 4.) Towarzystwo z 1818. roku we względzie funduszów i rachunkowości, połączone zostanie z Towarzystwem 1817 roku.

Art. 5.) Nakazanie poboru składki tegoroczney, i wydanie w tey mierze Dyrekcyi Jeneralney Towarzystwa Ogniowego stosownych Urządzeń, niemniey przedsięwzięcie skutecznych środków, w celu zupełnego ukończenia Katastrów w roku bieżącym, Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi polecamy.

Działo się w Warszawie na posiedzeniu Rady Administracyyney dnia 18. Lipca roku 1818.

(Następuią podpisy.)

O Jenerale Dąbrowskim.

Gazeta Wiedeńska z dnia 6go Lipca donosząc o śmierci Jenerała Dąbrowskiego przydała następuiące o nim biograficzne wiadomości:

„Jenerał ten od samey młodości był żołnierzem, służył naypierwey w woysku Sa-

skiem, gdzie miał Oyca Jenerałem, poźniey zostawał pod Kościuszką. Nakoniec we Włoszech utworzył Polskie Legiony, które podówczas tak ważne Francuzóm czyniły usługi. Po zawartym pokoiu r. 1814 mianował go Cesarz Alexander Jenerałem iazdy Polskiey, Senatorem Wojewodą i Kawalerem białego orła. Gdy się bliskim czuł śmierci, kazał sobie podadź pałasz, który mu we wszystkich towarzyszył bitwach, i pod Berezyną wraz z ręką został z gruchotany. Pałasz ten, który odebrał na pamiątkę przedsiewziętych i dokonanych czynów w Wielkopolsce w roku 1793, ów pałasz, którym w legiionach we Włoszech sławę swoiego Narodu starał się utrzymać i trzy kule, któremi w bitwach pod Novi, Czczewem i Berezyną był raniony, kazał obok siebie do trunny włożyć, a poleciwszy, żeby w mundurze legiionów był pochowany, z niewzruszoną stałością umysłu ostatniego oddał ducha."

Przy tey okoliczności przytoczemy niektóre rysy cechuiące tego zasłużonego Jenerała, które wystawił ieden pisarz Niemiecki, znamienity z przypadków, wiadomości, i stałego charakteru. — Seume w dziele swoim: *Spaziergang nach Syrakus. Drezden* 1803. (Przechadzka do Syrakuzy w Drezdnie 1803) mówi na stronicy 407: „W Rzymie odebrałem zlecenie oświadczenia Jenerałowi Dąbrowskiemu ukłonów, przyiął mię bardzo uprzeymie i z gościnnością Narodom północnym właściwą, zaprosił mnie do swoiego stołu na czas moiego pobytu. Tu z nim i z innymi Polakami bliżey się zaznaiomiłem. — Widziałem go iuż pierwey razy kilka w główney kwaterze Suwarowa. Od czasu pierwszey swoiey służby, ieszcze mu iest miła Oyczyzna nasza Saxoniia. Jest to ieden z dzisieyszych Jenerałów, co w swoim zawodzie maią naywięcey wiadomości; znaydziesz u niego książki, mappy, którychbyś w wielu mieyscach nadaremnie szukał. Jako znawca wolny i surowy, co do rysunków woyskowych, wymaga istoty, nie zaymuie się ozdobnemi drobnostkami. Ma piękny zbiór rycin; głów wielkich ludzi; pomiędzy temi ceni szczególniey Gustawa Adolfa że iest starożytna i charakterystycznie onego wyobrażaiąca.

Może ci nie będzie nieprzyiemną powieść z dopiero ukończoney woyny: Dąbrowski lubi Szyllera trzydziestoletnią woynę, a w różnych wyprawach nosił ią w kieszeni. Pod Novi uderza kula właśnie w to samo mieysce gdzie była książka; co zdaie się, że mu życie ocaliło. — Przebity ten exemplarz kulą widziałem sam w Rzymie, darował ón go iednemu ze swoich przyiaciół na pamiątkę; a z iego ust własnych słyszałem opowiadanie.

Rozmaite rzeczy.

Dziennik Angielski Magazine philosophical donosi ożegludze Kotzebuego przedsięwziętey w celu odkrycia nowych wysp, co następnie: „Natrafił ón na osobliwszą górę lodową nadzwyczayney wielkości, którey część powierzchni nietylko że była okryta ziemią rodzayną (with earth and mould), gdzie rosły drzewa i inne rośliny, ale nawet w iednem mieyscu u spodu tey lodowey góry, poosiadały bryły ziemi, które z wierzchów, owey części ziemią okrytey postaczały się. W tem mieyscu wylądowali, i znaleźli tam wiele bardzo szczątków Mammutha, które były iuż tak zgniły, że ieszcze opodal nieznośny smród uczuli. Okręt Ruryk przywiozł z sobą kły tego ogromnie dużego zwierzęcia, i inne członki, które iak się zdaie, długo utrzymywać musiały mrozy, dopóki massa lodowa utrzymuiąca ie, poruszona z przyczyn niewiadomych, nie zbliżyła się ku łagodnieyszey strefie.

Przyiechali do Lwowa od dnia 31go Lipca do 3go Sierpnia 1818.

P. Balbe C. K. Ingrossista rachunkowy, z Pruss — W. Bogdan, z Zadworza — W. Batowski, ze Złoczowa — W. Hrabowski, z Rossyi. — W. Jaworski, z Polski. — W. Korwin, z Rossyi. — W. Komar Hieronim, z Przemyśla. — W. Kriegshaber, ze Złoczowa. — JW. Mier Hrabia C. K. pensyonowany Podpułkownik, z Lublina. — W. Romanowski, z Żółkwi — W. Tuszyński Jan, z Czortkowa. — W. Ubysz Jozef, z Janowa. — W. Węgleński Onufry, z Polski. — W. Załuski Wiktor Hrabia, z Polski.

Wyiechali ze Lwowa od dnia 31go Lipca do 3go Sierpnia.

W. Baumann Baron C. K. Radca Sadow Szlacheckich, do Złoczowa. — W. Giżycki, do Rossyi. — W. Głowacka, do Pruss. — W. Horroch, do Polski. — W. Kuczyńska, do Polski — JW. Łos Hrabia, do Rawy. — W. Niezabitowski, do Lubienia. — W. Przygocki, do Żołkwi — W. Paiączkowski, do Żółkwi — W. Stecki, do Rossyi. — W. Szeptycki, do Sambora. — W. Zagórski, do Złoczowa.

Omyłka. W numerze przeszłym pod artykułem Ameryka Hiszpańska odwołano się mylnie do poprzedniczego numeru 126, zamiast którego poprawić 116.